Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Respons

Irak: Militser i Bagdad

- Hvilke områder av Bagdad by er kontrollert av ulike militser, og hvilke er kontrollert av ordinære sikkerhetsmyndigheter?

Bagdad by og forstedene regnes generelt for å være under myndighetenes kontroll. Imidlertid deler myndighetene utøvelsen av forsvar og ordensmakt med ulike militser, særlig slike som er knyttet til Folkemobiliseringsenhetene (PMU). Slik sett må myndighetenes selvstendige kontroll kunne sies å være ufullstendig og i stedet vekslende, eventuelt overlappende med kontrollen som utøves av sjiamilitser. Ifølge journalisten Erin Cunningham i Washington Post (2016) kontrollerer forskjellige sjiamilitser ulike deler av byen og setter opp egne sjekkpunkter.

En sunnimuslimsk klanleder som Landinfo møtte i Amman i mars 2016, fortalte at Bagdad er delt inn i revirer som de respektive militsene «eier», og at militsene respekterer hverandres revirer. Eksempelvis er Palestine Street i det østre sentrum under kontroll av Asaib Ahl al-Haq (AAH), mens Shula-distriktet nordvest i byen er kontrollert av Fredsbrigadene, arvtakeren etter Mehdi-hæren. Fredsbrigadenes skal også ha kontrollen i Sadr City, men klanlederen påpekte at de muligens blir utfordret av andre sjiamilitser der. Eksplosjonene som ofte finner sted i Sadr City, er ikke alle iverksatt av ISIL. I Jadrieh-kvartalet i Karrada er det kurdisk peshmerga som har stor innflytelse, ifølge klanlederen. Han mente det kunne ha sammenheng med at tidligere president Jalal Talabani, som er kurder, har sin residens der.

Klanlederen fortalte at Bagdads innbyggere vet godt hvem som dominerer hvor. Besøkende vet det derimot ikke. Folk er generelt varsomme med å tillegge militsene ansvar for ugjerninger, da de frykter hevnangrep. Klanlederen viste til at man unngår å bruke ordet «milits», og mente at det å navngi en milits kan være farlig, særlig for sunnier.

Human Rights Watch (HRW) har i en rapport fra 2014 sitert lokale beboere som har fortalt «at alle vet at Asaib Ahl al-Haq kontrollerer Shaab-nabolaget» og at «folkene deres henger rundt på politistasjonen der». Etter hva beboerne har fortalt til HRW, er det lett å identifisere militsfolkene siden de alltid har skjegg, sivile klær og kamuflasjebukser. Da rapporten utkom i juli 2014, skal militsfolkene ha blitt dominerende nok til ikke lenger å bry seg om å skjule at det var de som hadde den faktiske kontrollen (HRW 2014).

En diplomatkilde i Amman uttalte til Landinfo i mars 2016 at det er antiterrorpolitiet, Federal Police, som står på sjekkpunktene langs hovedveiene. De har uniformer, og sjekkpunktene deres er tydelig merket/skiltet. Ellers i byen er det de vanlige sikkerhetsstyrkene (ISF) som bemanner de offisielle sjekkpunktene, ifølge diplomatkilden, og mannskapene deres gjenkjennes ved at de ofte bruker hjelm. ISF kan for eksempel stenge en gate dersom det går av en bombe et sted. De mannskapene som bærer røde bereter, bemanner VIP-sjekkpunkter, slik som utenfor departementene og den grønne sonen, ifølge kilden.

Diplomatkilden forklarte videre at det gjerne er i sidegatene PMU-militser setter opp sine sjekkpunkter. Disse sjekkpunktene er temporære og uformelle, og kontrollen som foregår der, er mer vilkårlig. Eksempelvis kontrollerer man om bilene som vil passere, har registreringsskilt fra Erbil. Slike kontroller kan være markeringer styrt av militsenes skiftende politiske agendaer, ifølge kilden, som for eksempel å markere misnøye med at KRG krever invitasjon/sponsor for personer som ønsker å reise inn til KRI. Forøvrig mente kilden at PMU driver mer med patruljering enn med bemanning av sjekkpunkter.

En situasjonsrapport publisert i februar 2015 av Institute for the Study of War (ISW 2015), viser at ulike militser står sterkt særlig i bydelene Kadhimiya, Adhamiya, Mansour og Saydiya.[1] I alle disse bydelene har de bevegelsesfrihet, og i Kadhimiya har de et spesielt stort nærvær. AAH og Fredsbrigadene konkurrerer om dominansen i Kadhimiya. Fredsbrigadene skal stå særlig sterkt i Sadr City, som fra tidligere av har vært sterkt dominert av forgjengeren Mehdi-hæren. Nest etter Kadhimiya skal Saydiya i det sørlige Bagdad ha det største nærværet av militser, og økningen der skal ha vært tydelig etter Mosuls fall i 2014, ifølge denne situasjonsrapporten (ISW 2015).

Selv om myndighetene skulle fått udelt kontroll over hele Bagdad, ville heller ikke dette gjort slutt på militsenes innflytelse. I en nyere situasjonsrapport fra ISW (Anagnostos 2016) fremholdes det at Innenriksministeriet – som sikkerhetsstyrkene inkludert politiet er underlagt – er så vidt infiltrert av Badr-organisasjonen at denne militsen ville kunnet åpne for at pro-iranske elementer innen sikkerhetsstyrkene (her nevnes bl.a. Federal Police) fikk økt kontroll i hovedstaden.

Kontrollen som militsene utøver lokalt, er ikke nødvendigvis offisiell, men det blir sagt at befolkningen vet godt hvor grensene mellom revirene går. «Kontroll» må da forstås i betydningen handlefrihet og bevegelsesfrihet.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon og Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og

[1] Et godt oversiktskart over Bagdads bydeler kan finnes på ISWs hjemmesider: http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Baghdad.pdf

kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Anagnostos, E. (2016, 6. juli). *Iraq Situation Report, June 29 – July 6, 2016*. Washington D.C.: Institute for the Study of War (ISW). Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/backgrounder/iraq-situation-report-june-29-july-6-2016 [lastet ned 2. september 2016]
- Cunningham, E. (2016, 21. januar). Feared Shiite militias back in spotlight after three Americans vanish in Iraq. W*ashington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/world/feared-shiite-militias-back-in-spotlight-after-three-americans-vanish-in-iraq/2016/01/21/f62c51ee-beec-11e5-98c8-7fab78677d51_story.html [lastet ned 2. september 2016]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2014, 31. juli). *Iraq: Pro-Government Militias' Trail of Death*. New York: HRW. Tilgjengelig fra http://www.hrw.org/news/2014/07/31/iraq-pro-government-militias-trail-death [lastet ned 2. september 2016]
- ISW, dvs. Institute for the Study of War (201, 6. februar5). *Iraq Situation Report, February 5-6, 2015*. Washington D.C.: ISW. Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Iraq%20SITREP%202015-2-5-6_2.pdf [lastet ned 2. september 2016]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde. Møte i Amman mars 2016.
- Irakisk klanleder. Møte i Amman mars 2016.

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.